

A Kúria

Jogegységi Panasz Tanácsának

h a t á r o z a t a

Az ügy száma:

Jpe.II.60.020/2022/7. szám

A felperes:

a felperes neve

(a felperes címe.)

A felperes képviselője:

Tettrekész Magyar Rendőrség Szakszervezete

(eljáró képviselő: dr. Balázs Ildikó kamarai jogtanácsos,

a felperes képviselőjének címe)

Az alperes:

Készenléti Rendőrség

(az alperes címe)

Az alperes képviselője:

Mucsiné dr. Nagy Ágnes kamarai jogtanácsos

A per tárgya:

illetmény-különbözet megfizetése

A jogegységi panaszt benyújtó fél: az alperes

A jogegységi panasszal támadott határozat száma:

Kf.VIII.40.348/2021/9. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria az alperes jogegységi panaszát elutasítja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 40.000 (negyvenezer) forint jogegységi panasz eljárásban felmerült költséget.

A jogegységi panasz eljárásban felmerült 167.325 (egyszázhatvanhétézer-háromszázhuszonöt) forint illeték az állam terhén marad.

A határozat ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A jogegységi panasz alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2011. január 1-től járőrvezető beosztásban áll hivatásos szolgálati jogviszonyban, 2016. szeptember 1-től a Készenléti Rendőrség igazgatóság neve, főosztály neve osztály neve, alosztály neve, csoport neve állományában teljesítette szolgálati feladatait.

[2] 2015. július 5. és 2017. április 25. között a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat) alapján készültségben, a migrációs válsághelyzethez kapcsolódó határmenti feladatellátásban vett részt. A szolgálati feladatot a kirendeltség neve, város neve1 szolgálati helyen teljesítette, elszállásolására a város neve2i Rendészeti Szakközépiskolában került sor.

[3] Az alperes a rendészeti szakközépiskolában készenléti szolgálatot rendelt el, amely idő alatt a felperes rendelkezésre állt és előljárója parancsát várta arra vonatkozóan, hogy milyen időpontban kell menetkész állapotba helyeznie magát és az államhatárnál kijelölt szolgálati helyen szolgálatot teljesítenie. A felperes a két szolgálatteljesítés között a pihenőidejében sem távozhatott el a szakközépiskolából.

[4] A felperes a szolgálati panasza elutasítását követően előterjesztett keresetében a 2015. július 5-től 2017. április 25-ig terjedő időtartamra részére megfizetett készenléti pótlék és a túlszolgálati órákra járó távolléti díj különbözeteként 1.673.251 forint illetmény-különbözet és 2016. május 15-től a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Álláspontja szerint a készenlét elrendelésének jogszabályi feltételei nem álltak fenn, az alperes által készenléti pótlékkal ellentételezett órák ténylegesen túlszolgálatnak minősültek, mivel a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: EK irányelv) 2. cikkének 1. és 2. pontja értelmében munkaidőnek minősül az az időszak is, amikor a munkavállaló a munkáltató rendelkezésére áll, ezért túlszolgálati díjra lett volna jogosult.

[5] Az alperes a védiratában a kereset elutasítását kérte hivatkozva arra, hogy nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján a készenlét során a hivatásos állomány tagja maga választhatná meg a tartózkodási helyét, a készenlétet a szolgálati helytől eltérő helyen kell teljesíteni, ez a feltétel pedig megvalósult.

[6] A Miskolci Törvényszék a 101.K.700.256/2021/7. számú ítéletével a kereseti kérelemben foglaltak szerint kötelezte az alperest az illetmény-különbözet megfizetésére.

[7] Az elsőfokú bíróság a felperes indítványára előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett, amelynek eredményeként az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a C-211/19. számú ítéletében megállapította, hogy az EK irányelv 1. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ezen irányelv 2. cikkének 1. és 2. pontját (a munkaidő és a pihenőidő meghatározása) alkalmazni kell a rendvédelmi szervek azon tagjaira, akik valamely tagállam külső határain határőrizeti feladatokat látnak el harmadik országok állampolgárainak az említett határokon való beáramlása esetén, kivéve, ha a releváns körülmények összességére tekintettel az ellátott feladatok olyan kivételes események keretében teljesítetteknek bizonyulnak, amelyek súlyossága és mértéke az élet, az egészség, valamint a közösség biztonságának védelméhez nélkülözhetetlen intézkedések meghozatalát teszi szükségessé, és e feladatok megfelelő teljesítését veszélyeztetné az, ha az említett irányelv által előírt összes szabályt be kellene tartani, aminek a vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

[8] Ezt alapul véve az elsőfokú bíróság megállapította, hogy munkaidőnek nem csupán a tényleges munkavégzés időszaka tekinthető, hanem az az időtartam is, amelyben a munkavállaló nem rendelkezik szabadon az idejével, autonómiájának erős és lényeges

korlátozásával jár, nem tanúsíthat tetszőleges magatartást. Álláspontja szerint amennyiben az elrendelt készenlétet a szolgálati helyen kell tölteni – ahogyan az jelen esetben is történt – úgy az nem minősülhet pihenőidőnek. Ilyen esetben a szolgálatteljesítés ténye – amely a túlszolgálat megállapíthatóságának feltétele – nem szűkíthető le a tényleges feladatellátásra. Túlszolgálatnak kell tekinteni a munkáltató által meghatározott helyen történő olyan rendelkezésre állást, amely során a hivatásos állomány tagja készenlétben áll az előjárója parancsának teljesítésére.

A Kúria jogegységi panasszal támadott határozata

[9] A Kúria mint másodfokú bíróság a Kf.VIII.40.348/2021/9. számú ítéletével (a továbbiakban: támadott határozat) a Miskolci Törvényszék ítéletét helybenhagyta.

[10] Az ítélet indokolása szerint az elsőfokú bíróság az EUB C-211/19. számú ítéletére, valamint a C-580/19. számú ítéletére is figyelemmel – amely szerint az EK irányelv 2. cikkének 1. pontját úgy kell értelmezni, hogy a készenléti rendszerben teljesített rendelkezésre állási időszak csak akkor minősül teljes egészében munkaidőnek, ha az adott ügy összes körülményének általános mérlegeléséből az következik, hogy a munkavállalóra ezen időszakban háruló kötelezettségek jellegükből adódóan objektív és igen jelentős módon korlátozzák a munkavállaló azon lehetőségét, hogy szabadon ossza be azt az időt, amely alatt nem hívják fel munkavégzésre – helytállóan minősítette a perbeli időszakot munkaidőnek. A minősítés szempontjából döntő jelentősége – az adott jogszabályi környezetben – a helyhez kötöttségnek és a szabadidő rendkívül korlátozott felhasználási lehetőségének volt, nem pedig annak, hogy a készenlét helye a szolgálatteljesítés helyszínének minősült-e. A felperes az állományilletékes parancsnok által meghatározott helyen megvalósult készenlét során a kollégium területét még rövid időre sem hagyhatta el, ezért nem jogszabálysértő az elsőfokú bíróság által levont azon következtetés, hogy a rendelkezésre állást is magába foglaló közösségi jogi munkaidő-fogalom alapján ezen időtartam túlszolgálatnak minősül. A támadott határozat hivatkozott a Kúria Kf.VII.40.260/2020/7. számú ítéletére is, amely szerint amennyiben a készenlét alatt a hivatásos állományú a munkáltatója rendelkezésére állt, és nem volt abban a helyzetben, hogy a pihenőidejével szabadon rendelkezzen, állandóan szolgálatteljesítésre kész állapotban kellett várakoznia, nincs jelentősége annak, hogy a szolgálatteljesítési időn felül teljesített készenlét alapján sor került-e tényleges munkavégzésre, mivel a rendelkezésre állással töltött idő is túlszolgálatnak minősül.

A jogegységi panasz és az ellenérdekű fél nyilatkozata

[11] Az alperes a jogegységi panaszában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/B. § (1) bekezdése, valamint a 41/B. § (2) bekezdése alapján kérte a jogegységi panasz befogadását, a Kúria Kf.VIII.39.876/2021/4. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) közzétett határozatától (a továbbiakban: referencia határozat) jogkérdésben való eltérés megállapítását,

a bíróságokra kötelező értelmezésről történő döntést, valamint a támadott határozat hatályon kívül helyezését és a Kúria új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[12] A jogegységi panaszában utalt arra, hogy a referencia határozatban a Kúria megállapította, hogy szolgálatteljesítés hiányában a készenlét nem minősült túlszolgálatnak, és ez a megállapítás ellentétben áll a támadott határozatban foglaltakkal, amely szerint a Kúria a készenlét időszakában történő rendelkezésre állást minősítette túlszolgálatnak.

[13] Az ügyazonosság kapcsán előadta, hogy a két ügy között különbség lényegében csak a szolgálatteljesítés módja tekintetében mutatkozik, mivel az egyik esetben földi, járőri, míg a másik esetben légi, helikoptervezetői szolgálatellátásról van szó.

[14] Hivatkozott a jogegységi panaszt előterjesztő fél arra is, hogy mindkét esetben a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 139. § (1) bekezdését, illetve a Hszt. 141. § (1) és (2) bekezdését kellett értelmezni a döntés során.

[15] A jogegységi panasz szerint a Kúria a támadott ítélet kapcsán tévesen értelmezte az EK irányelvet, valamint az EUB C-211/19. számú ítéletét.

[16] A felperes nyilatkozatában a jogegységi panasz elutasítását kérte hivatkozva arra, hogy nincs ügyazonosság, a Kúria az érintett ügyekben eltérő jogkérdéseket vizsgált, a referencia ügyben a felperések nem hivatkoztak „a közösségi jog megsértésére”.

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése és annak jogi indokai

[17] A jogegységi panasz alaptalan.

[18] Tekintettel arra, hogy a referencia határozat a BHGY-ban közzétételre került, a Kúria a jogegységi panaszt a Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján befogadta.

[19] A jogegységi panasz eljárás rendkívüli, a jogerő utáni, a jogegységet célzó sui generis eljárás, amely a jogrendszer belső koherenciájának megteremtését szolgálja, jogorvoslati eljárás ugyan, de nem a per folytatása (Jpe.I.60.005/2021/5.). Ebből következik, hogy ebben az eljárásban nem általában kell a jogegységi panasszal támadott kúriai határozat jogszerűségét vizsgálni, és nincs lehetőség a jogerős másodfokú határozattal szemben megismételt, illetve újabb jogi érvek érdemi értékelésére sem (Jpe.II.60.022/2022/6.). Erre

tekintettel nem képezte a jogegységi panasz eljárás tárgyát annak vizsgálata, hogy a Kúria eljáró tanácsa helyesen értelmezte-e az EUB hivatkozott döntéseit, valamint az EK irányelvet.

[20] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése szerint a Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.

[21] A Bszi. 41/B. § (2) bekezdése alapján jogegységi panasznak van helye, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor. A Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján, ha a Jogegységi Panasz Tanács megállapítja, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem történt eltérés, a jogegységi panaszt elutasítja.

[22] A jogegység megtartása alkotmányos követelmény, amely alapján biztosítani kell, hogy a bíróságok a hasonló ügyeket azonos jogértelmezés mentén ítéljék meg. Ugyanannak a jogszabálynak ugyanolyan tények, körülmények mellett nem lehet többféle értelme, a széttartó joggyakorlat sérti a jogbiztonságot (Jpe.II.60.018/2022/6.).

[23] A jogegységi panasz érdemi vizsgálata során először abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a támadott határozat összevethető-e a hivatkozott referencia határozattal. E tekintetben a Kúria a jogegységi panasz eljárásban jogkérdésekre vonatkozó eltérést vizsgál. A jogértelmezések összehasonlítása azonban nem lehet teljesen absztrakt, mivel az összevetett határozatok konkrét tényállások vonatkozásában értelmezték az alkalmazandó jogszabályokat, továbbá csak az adott ügyekben előterjesztett kérelmek keretei között tehették ezt. Ez ugyan nem követeli meg a teljes tényállás-azonosságot, de az érintett határozatoknak az általuk elbírált tény- és jogkérdésekre vonatkozó lényegi összevethetőségét igen. Ezt a lényegi összevethetőséget fejtette ki a Kúria a Jpe.I.60.005/2021/5. számú határozatában.

[24] A Jpe.II.60.027/2021/8. számú jogegységi hatályú határozat szerint, ha nincs meg az ügyek közötti azonosság, mert eltérő háttérűek a bírói döntések, akkor sem jogilag, sem tágabb értelemben nem értelmezhető a jogegység.

[25] A Kúria a támadott határozatában a Hszt. 141. § (1) bekezdésének a perbeli időszakban (2015. július 5-től 2017. április 25-ig) hatályos készenlétre vonatkozó szabályait azt figyelembe véve értelmezte, hogy a felperes túlszolgálati díj megfizetésére vonatkozó kereseti kérelme kifejezetten azon alapult, hogy az alperes a készenlét jogszabályi feltételeinek hiányában minősítette az általa meghatározott helyen való rendelkezésre állást készenlétnek. Mindemellett a felperes előzetes döntéshozatali indítvány iránti kérelmet is előterjesztett, hivatkozva arra, hogy az általa készenlétben eltöltött időt – annak jellege folytán – munkaidőnek, így olyan szolgálatteljesítésnek kell tekinteni, amely túlszolgálat, ezzel együtt túlszolgálati díj megállapítására is jogosít.

[26] A referencia határozat meghozatalának alapjául szolgáló ügyben az alperes nem csupán készenlétet, hanem a perbeli időszak (2016. szeptembertől – 2019. szeptemberig) túlnyomó részére vonatkozóan kiemelt készenlétet rendelt el, amelyről csak 2017. január 1-től rendelkezik a Hszt. 141. § (2) bekezdése.

[27] A kiemelt készenlét a készenléttől magasabb összegű pótlékra jogosít, ugyanakkor a 2018. január 1-től hatályos jogszabályi rendelkezés [Hszt. 141. § (2) bekezdés] szerint a munkáltató annak végrehajtási helyeként – a szolgálati feladatok elvégzésének tényleges végrehajtási helyét kivéve – bármilyen helyszínt meghatározhat.

[28] A referencia határozatként megjelölt ügyben az alperes úgy rendelt el kiemelt készenlétet (amely jogintézmény a támadott határozattal érintett időszak döntő részében még nem is létezett), hogy annak a jogszabályi feltételei a megállapított tényállás mellett, amelyet egyébként a fellebbezés nem is támadott, teljes egészében fennálltak. E határozat perbeli időszakának készenléttel érintett időtartama kapcsán a Kúria döntésében kiemelte, hogy a megállapított és a fellebbezési eljárásban – a fellebbezés korlátaira tekintettel – felül nem bírálható tényállás alapján nem volt lehetőség a felperes által hivatkozott, a készenlét tartama alatt megvalósult tevékenység túlszolgálatként történő minősítésére.

[29] Kétségtelen, hogy mindkét ügyben a nemzeti jog és az uniós jog azonos szabályainak alkalmazásával kellett döntenie a készenléti időszakról, azonban az referencia határozat irányadó tényállása alapján nem volt megállapítható, hogy a felperes a készenlét időtartamát olyan körülmények között és olyan tevékenységgel töltötte, amely az EK irányelv munkaidő fogalma alapján lehetővé tenné annak munkaidőként történő elismerését. Ennek megfelelően az uniós jog vonatkozó szabályai, valamint a Hszt. 139. § (1) bekezdése alapján túlszolgálati díj megállapítására sem volt lehetőség.

[30] A fentiek alapján a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a támadott határozat és a referencia határozat között ügyszabzonosság nem áll fenn, tekintettel arra, hogy a Kúria eltérő jogintézményekre (készenlét-kiemelt készenlét) vonatkozó eltérő jogszabályi rendelkezések [Hszt. 141. § (1) bekezdés - Hszt. 141. § (2) bekezdés], továbbá az azonos jogintézmény (készenlét) vonatkozásában eltérő tényállási elemek figyelembevételével döntött azok munkaidőként történő elismeréséről, és ezt alapulvéve a „tényleges szolgálatteljesítés” tényének megállapíthatóságáról és a túlszolgálati díjra való jogosultságról.

[31] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács megállapította, hogy a Kúria támadott határozata jogkérdésben nem tért el a referencia határozattól, ezért a jogegységi panaszt a Bszi. 41/D. § (3) bekezdése alapján elutasította.

Záró rész

[32] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentességre jogosult, így a Bszi. 41/C. § (2) bekezdés h) pontjára is tekintettel a le nem rótt eljárási illeték az állam terhén marad.

[33] A felperes a Bszi. 41/C. § (2) bekezdése, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 81. § (2) bekezdése, 82. § (1) bekezdése, 83. § (1) bekezdése, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése, valamint a 4. § (1) bekezdés a) pontja alapján jogosult a felmerült költsége megtérítésére.

[34] A határozat ellen sem a Bszi., sem más jogszabály nem biztosít jogorvoslatot.

Budapest, 2023. január 9.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Dr. Suba Ildikó s.k. előadó bíró, Dr. Patyi András s.k. bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró, Dr. Orosz Árpád s.k. bíró, Dr. Puskás Péter s.k. bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Szabó Klára s.k. bíró, Dr. Vitál-Eigner Beáta s.k. bíró